

Міністерство внутрішніх справ України
Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет
внутрішніх справ

ПРАВООХОРОННА ФУНКЦІЯ ДЕРЖАВИ:
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ
ТА ІСТОРИКО-ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ

Матеріали
Міжнародної науково-практичної конференції
25 квітня 2014 року

Харків 2014

УДК 351
ББК 67.0 (4УКР)
П68

П68

Правоохоронна функція держави: теоретико-методологічні та історико-правові проблеми : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Харків, 25 квіт. 2014 р.) / МВС України ; Міністерство освіти і науки України ; Харк. нац. ун-т внутр. справ. – Х. : ХНУВС, 2014. – 312 с.

Збірник містить тези доповідей, які присвячені актуальним проблемам теорії, практики та історії правоохоронної діяльності держави.

Для науковців, працівників правоохоронних органів, державних службовців, аспірантів, курсантів та студентів.

*Тези доповідей друкуються мовою оригіналу.
Відповідальність за точність поданих фактів,
цитат і прізвищ несуть автори та їх керівники.*

УДК 351
ББК 67.0 (4УКР)

Михайло Юрійович Бурдін,
к.ю.н., доцент, начальник кафедри теорії та історії держави і права ХНУВС

УДК 351.741

Підготовка поліцейських кадрів Німеччини

На тлі проведення низки реформ в Україні залишається та набуває особливої актуальності підготовка фахівців для правоохоронних органів, зокрема органів внутрішніх справ. При цьому вкрай важливим є використання позитивного досвіду в цій сфері розвинених демократичних країн Європи, зокрема Німеччини.

У Німеччині побудована система підготовки кадрів поліції, яка ефективно виконує покладені на неї завдання. Водночас кожен суб'єкт федерації створює за загальними принципами унікальну систему підготовки правоохоронців.

Підготовка поліцейських нижчого рівня, які складають близько 80% від загального складу поліції проходить за наступними етапами (на прикладі Баварії):

1. Навчання у навчальних центрах («відділеннях поліції готовності») – 2,5 роки.
2. Проходження стажування в поліцейських інспекціях – 1 рік.
3. Проходження служби у строювих підрозділах, за вибором:
 - 3.1. У ротах поліції готовності – від 1 до 2 років.
 - 3.2. В підрозділах спеціального призначення поліції готовності – від 5 до 7 років.

Підготовка поліцейських кадрів є досить тривалою та пов'язана із значними витратами бюджетних коштів. Підготовка поліцейського нижчої ланки триває від 4,5 до 10,5 років, під час якого особи отримують зарплату патрульного (1700–1800 євро, в залежності від сімейного стану, кількості дітей тощо). Після завершення навчання поліцейські отримують диплом який можна прирівняти до ОКР «молодший спеціаліст» в Україні. Призначення на посади в поліцейських інспекціях можливе лише після проходження всіх вказаних етапів.

Кадри для підрозділів кримінальної поліції, інших підрозділів, з вимогами до рівня освіти працівника – ОКР бакалавра та середньої управлінської ланки готують навчальні центри за програмами підготовки бакалаврів (3 роки). На базі цих центрів також перший рік навчаються особи для здобуття ОКР магістра (вища управлінська ланка), після чого завершують навчання у федеральному підготовчому центрі у м. Мюнстер (загалом 2 роки).

Незважаючи на високу популярність роботи в поліції та конкурс при вступі, значну увагу приділяється профорієнтації, під час якої не

ільки популяризується служба в поліції, але й приділяється увага формуванню та підвищенню рівня правосвідомості населення починаючи з дитинства. Профорієнтаційна робота проводиться підрозділами регіональної поліції на місцях. Управління поліції готовності лише координує проведення профорієнтаційних заходів та забезпечує місцеві підрозділи профорієнтаційними матеріалами. Профорієнтаційні заходи включають в себе відвідування дошкільних та шкільних закладів, проведення виставок поліцейської техніки та спорядження тощо.

Вступати можуть громадяни Німеччини з загальною середньою освітою, хоча в окремих випадках можуть бути зроблені винятки.

Вступні випробування включають наступні етапи:

1. Вивчення резюме та відбір за зростом та вагою (на цьому етапі проходить відсів близько 40% бажаючих).
2. Екзамен з німецької мови (комп'ютерне тестування, 60 хвилин) – правопис, граматики, твор.
3. Групове завдання (45 хвилин) – вирішення поставленої проблеми групою вступників (4–8 осіб), у ході якого вивчається спроможність кандидата працювати в групі.
4. Визначення рівня інтелекту (комп'ютерне тестування, 50 хвилин) – логіка, пам'ять тощо.
5. Оцінювання рівня фізичної підготовки, що включає:
 - віджимання від лави;
 - піднімання тулуба в положенні лежачі;
 - присідання;
 - біг з перешкодами;
 - біг протягом 12 хвилин (вивчається, яку відстань подолає кандидат за визначений час, мінімум 2,4 км для жінок та 2,6 км для чоловіків);
 - плавання 100 м.
6. Індивідуальна співбесіда (до складу комісії залучаються психологи).
7. Медичний огляд.

За результатами екзаменів будується рейтинговий список та проводиться зарахування. Будь-які пільги для окремих категорій вступників відсутні.

Викладацький склад формується як числа поліцейських-практиків, так і вільнонайманих працівників (щорічно укладається контракт). Для викладацької діяльності поліцейський має відпрацювати на практиці не менше 5 років, перевага надається більш молодим за віком, оскільки вважається, що молодому викладачу легше встановити контакт з аудиторією, близькою за віком. При прийомі на роботу викладачем особи мають підтвердити педагогічні навички

*Правоохоронна функція держави:
теоретико-методологічні та історико-правові проблеми*

та здібності. Навчальне навантаження викладача складає 20–25 аудиторних годин на тиждень. Аналогом кафедр є секції, до складу яких входять до 25 викладачів та начальник.

Особлива увага приділяється контролю за виконанням курсантами навчального плану. У разі отримання негативної оцінки на екзаміні курсант може оскаржити її в суді на підставі того, що йому не в повному обсязі були вичитані години з дисциплін.

На кожного курсанта ведеться особова справа. На викладацький склад не покладе обов'язок проведення виховної роботи. У якості стягнень за порушення використовується система штрафів або відрахування із навчального закладу.

Навчальні плани розбиті посеместрово, по 6 місяців. До теоретичного курсу підготовки поліцейських входять:

- загальнополіцейське (адміністративне) право;
- транспортне (дорожнє) право;
- кримінальне право;
- державна служба;
- політична освіта – службовець у суспільстві тощо.

Проводяться заняття з фізичної, вогневої підготовки, водіння, англійської мови тощо.

Особливістю підготовки поліції у Німеччині є вузька спеціалізація та орієнтація виключно на потреби конкретного суб'єкта федерації. Поліцейська освіта в Німеччині є вузькоспеціалізованою для конкретних суб'єктів федерації та немобільною. Випускники розподіляються для проходження служби до місць проживання. Це обумовлює різноманітність підходів до підготовки поліцейських в окремих землях та унеможливорює мобільність поліцейської освіти навіть у межах республіки.

Структурна побудова поліції готовності, зокрема наявність так званих рот поліції готовності пов'язана з відсутністю у Німеччині формувань, аналогічних внутрішнім військам та підрозділів швидкого реагування в Україні. Служба в ротах розглядається, з одного боку, як продовження практичного навчання та набуття досвіду для подальшого самостійного несення служби, з іншого боку утворює постійно діючий резерв для місцевих підрозділів поліції.

Освіта орієнтована на вирішення завдань виключно поліцейської служби особою до досягнення нею пенсійного віку – 60 років. Соціальний та матеріальний статус поліцейського у Німеччині знімає питання про співвідношення поліцейської та загальної освіти, що в сучасних умовах та у найближчій перспективі в Україні є неможливим.

Високий рівень правосвідомості громадян, рівень довіри та підтримки поліції серед населення, соціальне, матеріальне та страхове

*Правоохоронна функція держави:
теоретико-методологічні та історико-правові проблеми*

забезпечення поліції, низький рівень злочинності та ризики отримання під час несення служби каліцтва або поранення створюють неперівняно кращі умови роботи поліцейських Німеччини, ніж працівників органів внутрішніх справ України.

Вважаємо, що враховуючи особливості державного будівництва, судової та правоохоронної системи, зокрема системи кримінальної юстиції Німеччини, перебудова системи підготовки фахівців для підрозділів органів внутрішніх справ України за німецьким зразком є проблематичною.